

Nr 118.

Av herr Bergh, angående ändring av rättegångsbalkens bestämmelser om valperioder för nämndemän.

Enligt fjärde kapitlet och 8 § i rättegångsbalken skall nämndeman väljas för sex år. Denna föreskrift medför i praktiken, att en nämnd förnyas successivt, vilket tvivelsutan har visst värde.

Men den medför också den praktiska olägenheten för valkorporationen, att ett större antal val uppkommer än om för nämnden som helhet mandattiden slutade samtidigt.

Den nuvarande anordningen överensstämmer ej heller med vanliga regler för kommunala val, vare sig dessa avse fullmäktige eller styrelser och nämnder. Beträffande de förra gäller, att vid ny sammanräkning utsedd ledamot tjänstgör till mandattidens gemensamma slut, och beträffande de senare, att där fyllnadsval avser att ersätta vid majoritetsval utsedd, fyllnadsvalet avser tiden intill den ursprungliga mandatperiodens slut och att där valet skett proportionellt suppleant tjänstgör intill dess perioden gått till ända. Som huvudregel gäller alltså, att mandaten upphöra samtidigt. Enda undantaget gäller de fall, då viss del av en styrelse eller nämnd, vanligen hälften, samtidigt avslutar sin mandatperiod. Successiv omsättning i den meningen, att teoretiskt lika många val som antalet ledamöter kunna förekomma under en mandatperiod, är utesluten. I detta avseende bilda nämndemansvalen enligt lagen ett undantag bland kommunala val.

Till de praktiska olägenheter som denna anordning medför hör också, att vid dessa successiva val en eljest önskad proportionalitet äventyras. Så är visserligen även för närvarande fallet vid fyllnadsval till kommunal styrelse eller nämnd där efterträdare skall utses åt genom majoritetsval utsedd avgången ledamot, men enligt den nya kommunallag, som skall träda i kraft 1955, vidgas avsevärt tillämpningen av proportionell valmetod.

Av skäl som ovan anförts synes det sålunda vara lämpligt, att nuvarande regler för val av nämndemän få sådan utformning, att visserligen mandatperioden för nämndeman som huvudregel bibehålles vid sex år men att när nämndeman avgår före utgången av denna tid fyllnadsval till nämnden anställas för återstående del av mandattiden. Det torde böra ankomma på vederbörande utskott att utforma lagtext.

På grund av vad som anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av 8 § i fjärde kapitlet rättegångsbalken, att när nämndeman avgår under den tid för vilken han blivit vald fyllnadsval anställs för återstoden av denna tid.

Stockholm den 26 januari 1954.

Ragn. Bergh.
